

Скрябін. Постскриптум

Департамент культури і туризму
Полтавської обласної військової адміністрації
Обласна бібліотека для юнацтва ім. Олеся Гончара

Скрябін Постскриптум

До 55 – річчя від дня народження

Біобібліографічне досьє

Полтава – 2023

УДК 016:78.071.2(477)Кузьменко
С 45

Укладач: *Ольга Пошибайло*

Скрябін. Постскриптум : до 55-річчя від дня народження : бібліограф. досьє. / Полтавська обласна бібліотека для юнацтва імені Олесея Гончара ; уклад. О. Пошибайло. – Полтава, 2023. – 40 с.

Одним із тих, чий пісні стали мало не народними є Андрій Кузьменко – лідер гурту «Скрябін». Кожна його фраза була просочена гумором, але за ширмою сміху було чутно серйозність тих речей, про які він говорив.

Його тексти – геніальна простота й філософія життя.

Його пісні – то мозаїка таких понять, як «правда», «життя, «любов», «мати», «нація», «патріотизм», «душа».

Біобібліографічне досьє рекомендовано для широкого загалу поціновувачів творчості музиканта.

З М І С Т

Передмова	С. 4
Музика крізь перешкоду	С. 5-8
Простими словами про складне	С. 8-10
Натхнення в жінці	С. 10-12
Моя дорога птаха	С. 13-17
Він завжди був бунтарем	С. 17-21
Той самий ранній «Скрябін»: як усе починалось	С. 22-29
Кузьма – Герой України	С. 30-31
Кузьма Скрябін про патріотизм, щастя та любов до близьких	С. 31-33
Найяскравіші цитати Кузьми Скрябіна	С. 33-34
Найкращі пісні Скрябіна	С. 34-37

Передмова

Чоловік із львівським шармом у голосі, із дьогтем правди та всепереможним гумором – Андрій Кузьменко, лідер гурту «Скрябін». Він співав про нелегку дійсність відверто й без вуалі. Із сарказмом писав про винуватців Майдану, підтримував солдатів. Його творчість – філософська та правдива. То хіба не варто дізнатися про того, чиї пісні знають і співають усі.

На жаль, життя співака трагічно обірвалося. Андрій загинув в автокатастрофі у Дніпропетровській області. Він повертався з концерту в Кривому Розі кошти з якого мали б піти на потреби воїнів.

Перший в Україні пам'ятник Андрію Кузьменку з'явився в Луцьку. Споруду відкрили в символічний День музики. – 1 жовтня 2015 року. Пам'ятник установив місцевий підприємець Андрій Покровський – людина, яка особисто знала співака.

Похований Андрій Кузьменко під Львовом у селі Брюховичі. Поблизу місця поховання музиканта є зошит, у якому люди пишуть свої думки про нього та самих себе. Щоразу туди приходять люди, які, найімовірніше, не були знайомі особисто зі співаком, та навіть мало що знають про його творчість. Але всі вони згодом визнають, що Скрябін їх змінив.

Кузьменко мандрував Україною і, справді, мав мету змінити мислення людей. Він шукав відповіді на запитання, і врешті знаходив їх. Йому боліло, коли він зупинявся на автозаправних станціях і чув російський шансон, коли бачив молодь, яка веселиться на дискотеці водночас, як через дорогу ховають солдата. Але Кузьма ніколи не терпів, він робив зауваження, а потім це все виливав у пісні.

Певно, ми занадто пізно цінуємо своїх героїв. Визнаймо, що багато хто з нас знав про гурт «Скрябін», коли Кузьменко ще був живим. Але хай там, що, його зрозуміли й почули, бодай після смерті. Він став легендою, народним співцем правди.

За життя він не був нагороджений званням ні заслуженого, ні народного артиста. Його не часто сприймали прихильно на світських заходах. Траплялося, що співак залишався осторонь. Вручення, подяки, списки нагороджених його оминали.

Маніфестами Кузьми було два висловлювання, сенс яких визначив його життя. Його довершеністю була непідробність і справжність:

«Ваш час обмежений, не витрачайте його, проживаючи чуже життя. Не попадайтеся на гачок віровчення, яке існує на уявленнях інших людей. Не дозволяйте поглядам інших заглушити свій внутрішній голос. І дуже важливо мати мужність слідувати своєму серцю та інтуїції. Вони, так чи інакше, вже знають, що ви дійсно хочете зробити. Все інше – другорядне»

Стів Джобс

Музика крізь перешкоди

Андрій Вікторович Кузьменко (псевдонім – Кузьма, Кузьма Скрябін).

Народився Андрій Кузьменко 17 серпня 1968 року у Самборі Львівської області. Андрій, як і всі хлопці у дитинстві, був не дуже слухняним. Іноді в кутку стояв, і паска батьківського отримував.

Дитинство минуло на берегах Дністра. Андрій був замріяним романтиком і любив усілякі витівки. Кумедно, що він у дитинстві мріяв стати водієм сміттєвоза, адже вважав, що це романтично.

Його батьки – інженер та вчителька музики.

Музична професія матері, а відтак співоче середовище, не могли не вплинути на майбутню зірку. Кузьменко вступив у музичну школу і вчився грати на фортепіано. В одному із своїх інтерв'ю Кузьма скаже, що з віком зрозумів, звідки у нього любов до музики, звідки взялося це коріння. Зізнався, що з великою радістю слухає класику, а саме: Вівальді, Бетховена, Штрауса, Шопена.

Андрій уже з 10 років натхненно вивчав новинки світової музики. Це вдалося завдяки тому, що сім'я жила на Заході, неподалік Польщі. Польське радіо і телебачення репрезентували слухачам європейські й американські хіти. Окрім цього, майбутній співак досконало вивчив польську мову й тому мав більше можливостей для прослуховування й заглиблення в закордонний продукт.

Андрій Кузьменко захоплювався британським гуртом «The Beatles» і ще в школі створив власний маленький гурт «Ланцюгова реакція». Це була специфічна музика – панк. Граючи на шкільних дискотеках, вечірках. Кузьма підкорив свою школу і став фаворитом міста.

Проте батьки не вважали Андрієве захоплення музикою чимось серйозним і визначальним, тим, із чим можна пов'язати майбутнє. На вимогу, чи то прохання, рідних Кузьменко вступив в університет і став студентом стоматологічного факультету Львівського медінституту. Зрозуміло, що стоматологічна кар'єра для творчого юнака не була пріоритетом. Поміж заняттями й нескінченною теорією хлопець займався біатлоном. І це принесло йому ще одну порцію успіху: він отримав звання кандидата в майстри спорту.

Андрій Кузьменко не збирався кидати музику, хоч би там як, але це було його істинним джерелом життєрадісності та натхнення. Під час навчання в університеті майбутня зірка вже впевнено й чітко усвідомлювала, що його покликання – це музика та сцена. Бурхливе мистецьке життя відкривало нові горизонти, Андрій брав участь у різних конкурсах, проєктах. Він писав пісні, зняв перший кліп і створив власні сольні проєкти. У 1986 році Андрій познайомився з Володимиром Шкондою. Вони обоє не могли жити без музики й обоє вирішили грати: Кузьма – на піаніно, Володя – на гітарі. Цей дует, по суті, став початком формування відомого гурту «Скрябін».

Андрій разом із родиною переїздить у Новояворівськ. Саме тут 1989 року створює гурт «Скрябін». Записує перший альбом «Чуєш біль» на андерграундній студії «Спати» в місцевому палаці культури, де гурт «Скрябін» дає свої перші виступи, в складі гурту було п'ять хлопців. Кузьма був солістом, вокалістом і писав тексти.

«Скрябін» уже через кілька років став популярним у всій Україні. Андрія запрошували на різноманітні телевізійні шоу, телепередачі. Йому пасувала роль не лише співака, а й ведучого, актора. Харизма й гумор завойовували симпатії.

У 2000 році був ведучим власного хіт-параду «Гаряча сімка», який проіснував до 2002 року.

У 2000 році Кузьма посварився з Ростиславом Домішевським (Рой, Ростик). Промайнула чутка про розпад «Скрябіна». Після того Андрій почав набирати обертів у популярності, а Рой почав займатися переважно адміністративними справами гурту. Стосунки між ними охололи.

У 2002 році з ініціативи Андрія (як він сам сказав у 2005 році на телеканалі М1), Ростика вигнали з гурту, а через рік гурт покинув Шура (Сергій Гера). «Я повиганяв усіх тих нероб» – скаже Кузьма.

У 2002 році почався новий етап музичного життя Кузьменка. Учасники покинули гурт і Кузьма став одноосібним керівником, створив нову якісну музику.

Андрій Кузьменко досягнув успіху в шоу-бізнесі. Він став продюсером, актором, популярним співаком.

З 2003 року Кузьменко протягом усіх десяти сезонів працював разом зі співачкою Наталею Могилевською ведучим музичного телепроєкту «Шанс» на телеканалі Інтер, а згодом і програми «Шиканемо». З того часу Андрій бере всі важелі керування проєктом «Скрябін» на себе, починає творити зовсім іншу музику, ніж досі. Очевидними стали зміни в його поглядах та ідеях – це стає помітним у його інтерв'ю.

Наприкінці 2003 року, Кузьма опинився в числі музикантів, що мали брати участь в агітаційних концертах на підтримку провладного кандидата Віктора Януковича: по контракту з «Інтером» Кузьменко був зобов'язаний брати участь у всіх акціях телеканалу.

На початку 2004 року, розбіжність у політичних поглядах між колишніми учасниками Скрыбіна стала причиною гострої критики Кузьми. Так, під час Помаранчевої революції він мав багато звинувачень, у тому числі від Ростика та Шури, який на 5 каналі публічно вибачився за свою участь у підтримці Януковича в першому турі, й змінивши власну думку закликав Кузьму зробити так само.

За словами Кузьми, провладні сили пригрозили йому тоді, що він матиме проблеми після виборів, якщо не виступатиме за Януковича у агітаційних концертах на його підтримку. Водночас Віктор Ющенко для нього вже тоді був «абсолютно несприятливим героєм».

Музикант назвав цей інцидент досвідом і травмою, після якої його вже «ніхто в житті не перекупить», і що він отримав тоді багато ворогів – «процентів 50 країни».

Андрій згадав той час як чорну пляму на його співочій душі й назвав це єдиним моментом у житті, коли він вибрав гроші. Напевно, на шляху кожного трапляється такий вибір, спокуса. Але той випадок дав співакові змогу зрозуміти істину, що домовленості із совістю – то не його. Кузьменко назавжди став співцем правди, обурливої дійсності з усіма вадами, пороками, несправедливістю. Він співав з усмішкою на вустах, із гумором, але з гіркотою в очах, дорікаючи винуватцям цієї несправедливості.

У 2006 році Кузьменко проявив себе як письменник після видання власної книги-автобіографії **«Я, Перемога і Берлін»**, яка кілька разів перевидавалась.

У 2009 році створив гурт «Пающіє труси», допоміг здобути популярність гурту «DZIDZIO». Того року був членом журі літературної премії «Книга року ВВС».

Андрій ніколи не прагнув купатися в розкоші слави чи накопичувати статки. Його володіннями були: сімейний затишок родинного будинку й улюблене авто, яке він називав «домом на колесах». Єдиною розкішшю Скрыбіна були подорожі. Після гастролей Кузьма виривався з лещат шоу-бізнесу та мчав світ за очі. Йому навіть вдалося побувати на полюсі, адже Андрій шалено прагнув пізнати світ, експериментувати й дарувати собі враження.

Кузьменко ніколи не афішував своєї благодійності. Він вважав це ганебним, адже добро – це не об'єкт слави. В іншому випадку добро перестає ним бути й перетворюється на безглуздя піару.

У червні 2013 року у Вінниці разом з Павлом Табаковим та гуртом «ТіК» у супроводі ЦВММ ПС ЗС України взяв участь у благодійному концерті до Міжнародного дня захисту дітей «Школа доступна для всіх». Він регулярно відвідував поранених у шпиталях, забезпечував їх необхідним, возив медичні препарати на передову. Значні суми гонорарів за концерти були призначені для воїнів. Кузьменко надзвичайно переймався долями людей. Говорив, що бійцям не стільки потрібне матеріальне, скільки духовне, їм потрібне спілкування. Усі, хто

приходив зі Сходу, були покинуті суспільством, ніхто не мав для них часу. Андрій знімав відео зі зверненням до депутатів ВРУ. На відео він показував те, як їхав дорогами України й коментував усе, що бачить за вікном. Зокрема, їх жахливу якість, ями, звідсутність ремонту.

У жовтні 2014-го запустив власне інтернет-радіо під назвою «S.R.A.K.A. – Своє Радіо Андрія КузьменкА», у якому, за його словами, грала музика, яку він слухав у машині.

Журі українського музичного шоу «Співай як зірка» 2015 року. Одному з учасників, який хотів витратити виграш на ноутбук, подарував свій власний. Андрій пішов з життя через кілька тижнів після зйомки у фіналі проєкту.

Напередодні смерті дав досить скандальні інтерв'ю з критикою влади.

Простими словами про складне

Його пісні – поезія голосу, серця, розуму й душі. Їх можна розкладати на цитати й складати мозаїку екзистенційних понять.

У його піснях розумієш, що життя – океан, а ми в ньому – кораблі. Нас несуть хвилі життя. На глибині океану життя ми когось зустрічаємо, із кимось прощаємося. Ми тремося бортами, ранимо душі, а потім прибиваємося безсило до берега.

В іншій, не менш знаній пісні, Кузьма вчить нас особливого мистецтва – мовчати. Мовчати треба про те, що не можна словами сказати, що дуже важливе,

цінне, неповторне, яке не передаси ніякими словами. Таке, про що неможливо писати, неможливо зіграти. Мовчати – треба вміти, треба навчитися, щоб не просто мовчати. Треба «мовчати тихенько, мовчати на вушко, ковтаючи слова, яких не сказати».

Пісня про друзів і старі фотографії, очевидно, уже стала неписаною класикою. Її актуальність буде вічною, адже простота слів передає важливе для кожної людини – юність, молодий запал, кумедні витівки, незабутній час, проведений із друзями. Молодість – ностальгія, що пронизує абсолютно всіх без винятку. Молодість – найтепліші спогади, найшаленіші моменти. Це той час, коли здається, що весь світ лежить біля твоїх ніг, поки ти перевертаєш гори. Це той час, коли життя здається сном і можна бути вічно молодим. Але юність минає, життя всіх змінює: когось опускає, когось піднімає. Та в пісні йдеться, що саме «старі фотографії» є тим чарівним порталом, який завжди повертає в безхмарне минуле: *«...і тільки в альбомі всі підряд ми будемо такими, як тоді...»*. Залишаються спогади, старі фото і друзі, про яких не можна забувати: *«...і справжнім друзям не забудь, подзвони, бо добре чи зле, з тобою завжди вони...»*.

Випускний... Найочікуваніша подія міста, школи, безліч турбот для батьків, святкове хвилювання для учнів, які всього лише на крок від студентства. Безперечно, ніхто про випускний кращого, ніж Андрій Кузьменко не написав: *«Останній раз одягнеш форму і поплачеш, останній вальс... танцює зі сльозами строгий завуч. Тільки раз... І перший раз до ранку не повернешся додому...»*. Пісня нагадує, що настав час прощатися з дитинством, що хоч ти й дорослий на вигляд, проте ще багато чого не знаєш.

«В мене є країна. Я її любив за волошки-очі...». Так починається одна з пісень Скрябіна.

Андрій Кузьменко підтримував протести, вболівав за молодь Майдану і сам стояв під прицілом беркутівських розстрілів. Він допомагав, жертвував кошти й був волонтером. Артист ненавидів пасивність і казав: «Нейтральним бути точно не можна».

Коли під час революційних подій запропонували виступати на Майдані, він відмовився і сказав: «Не плутайте революцію і дискотеку. Не робіть з революції рок-фестиваль». Він був проти того, щоб боротьбу молоді ганебно перетворювали в шоу-бізнес.

Для Андрія Кузьменка мати була святим джерелом його спокою та щастя. Саме вона ввела його у світ музики й ніколи не дорікала, хай би там які витівки влаштовував запальний хлопець.

«Про маму». Уже в зрілому віці Скрябін присвятив своїй найдорожчій жінці-берегині ліричну глибоку пісню «Про маму». Кузьменко співав, що довго не наважувався писати пісню про маму, бо «різні поети всі слова вже сказали...». Він боявся повторити вже написане, сказане, проспіване, адже мати занадто велична й неповторна, щоб складати про неї щось банальне.

Пісня зворушлива і прониклива, нагадує, що ми біля мами завжди будемо маленькими. Час невпинний, але йому не підвладна єдина істина – скільки б людині не було років, вона залишатиметься дитиною в серці батьків.

Кузьма в пісні співав, що нам занадто пізно вдається зрозуміти батьків. Ми зтягнені у вир світу і власного простору, але віддалені від найціннішого. Ми свідомо замикаємо двері перед своїми батьками, коли вони хочуть увійти в наш світ і допомогти. Як часто нам бракує часу, щоб зателефонувати. Ми шкодуємо хвилини для тієї, яка подарувала нам ціле життя. Хіба не парадокс?

Кузьма в пісні дякує матері за те, що він уміє: за те, що розуміє ті речі, «які не пояснюють навіть у книжках». Він хоче, щоб ми не міряли наше життя, наші взаємини з батьками телефонними дзвінками.

Приспів зачаровує простотою та зворушливістю. Співак просить вибачення у матері за те, що він став дорослим, що усвідомив свої помилки, лише коли «минула сорок третя осінь, коли побачив перший раз свій дім». Він просить дозволу, щоб просто приїхати й посидіти поруч, як колись: *«А можна я до тебе завтра приїду / І ми на кухні не одну годину / Собі на різні теми «посидим»?»*.

Остання пісня Кузьми Скрябіна була символічною – про АТО й Україну. Вона залишилася неопублікованою. Він співав у цій пісні про біду, яка прийшла на нашу землю, яка *«пускає в землю кров і стискає груди»*. Він співав і про ганебність замовчування справжньої назви того побоїща на Сході, що це на АТО, а війна. Так, це війна і тому треба називати речі своїм іменами, а тим паче, коли йдеться про життя молодих українців.

Скрябін писав в останній пісні про тих, хто спокійно продає чужі життя, як дешевий товар. Але в приспіві співак переконує, що нас не здолати будь-що-будь, адже *«українці, як мурашки, по крупинці будують спільний дім...»*. Хоч ми й не *«маленькі й сірі»*, але нас дуже багато, ніхто не вижене нас із рідної землі.

Натхнення в жінці

Для всіх митців джерелом натхнення – завжди була жінка. Музою Кузьменка була його дружина Світлана. Вона була його шкільною подругою, завжди перебувала поруч, завжди віддана та вірна. Андрій Кузьменко не раз розповідав, що його дружина дуже схожа на відому польську акторку Барбару Брільську, яка була для артиста еталоном краси й вишуканості.

Стосунки відомого українського артиста та громадського діяча почалися з далеких 1990-х років. Тоді молоді та закохані навчалися в університетах і мали попереду ціле життя. 1994 року Андрій Кузьменко зробив своїй коханій пропозицію і вони відгуляли весілля. З того часу й аж до дня смерті Кузьми вони були нерозлучними. Світлані зараз 51. Вона художниця, майстриня розпису по дереву, дочка художника Івана Бабійчука.

В інтерв'ю Кузьма неодноразово зізнавався, що в його житті немає людини ближчої, ніж дружина. Світлана Бабійчук завжди надихала та підтримувала свого чоловіка. Ба більше, саме вона свого часу підтримала бажання та прагнення коханого Андрія Кузьменка пов'язати життя з музикою та творчістю. Їхнє кохання було схоже на книжкову або ж навіть казкову історію – ні відстань, ні труднощі, ні побут не змогли зруйнувати сильні почуття одне до одного.

Після загибелі чоловіка Світлана Бабійчук, за власним зізнанням, займалась його спадщиною – створенням фільмів, організацією фестивалів та інших культурних подій, які б нагадували про легендарного артиста.

Як відомо, вона є засновницею благодійного фонду «Фонд імені Кузьми Скрябіна», Світлана продовжує справу чоловіка, допомагаючи дитячим будинкам, лікарням, займається волонтерською діяльністю і підтримує українських військових – з 2014 року, адже Кузьма активно допомагав фронту і відвідував поранених військових у госпіталях.

Світлана та Андрій прожили в шлюбі 21 рік. Їхній доньці Марії-Барбарі (Скрябін називав її Бася) 25 років. Дівчина навчається в Національному медичному університеті імені Богомольця в Києві, хоче стати дерматологинєю. Коли батька не стало, дівчині було 17. Їй довелося нелегко, рідні навіть зверталися до фахівців.

Вдова Кузьми згадує, що чоловік навчив її любити життя.

«Що він мене навчив – це любити життя. Любити кожен мить і любити людей, прощати їм все. І ще одне, що він мене навчив – закомплексовану скромну дівчинку – що кожен має право на помилку».

«Місце щасливих людей» для Кузьми

Дружина Кузьми Світлана Бабійчук зізналася, місце яке для них з чоловіком стало особливим:

«Венеція. Це місто ментально з нами злилося в третій пазл. Це не пояснити словами. Це речі, які на тонкому ментальному рівні. Не можеш зрозуміти, чому було так добре».

Яким батьком був Кузьма Скрябін

З дружиною Світланою Кузьма виховував дочку Барбару, яку ласкаво називав Бася. Телепродюсер Ігор Кондратюк згадує, що не відразу здогадався, про кого йдеться, коли він так до неї звертався:

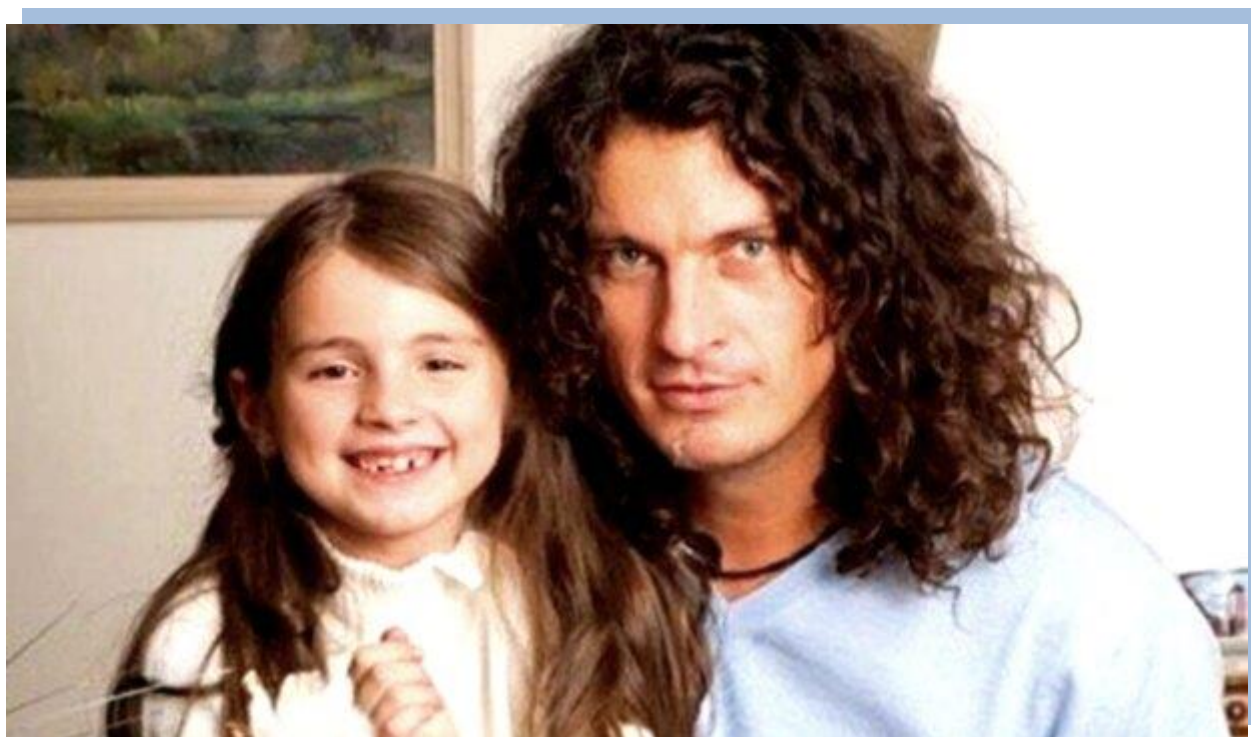
- А хто така Бася?
- Це моя дочка.
- А що таке Бася?
- Барбара.
- Чого? Барбара Стрейзанд?
- Ні. Барбара Брильська.

Бася його любила шалено. Він був крутим у всіх відносинах.

Світлана Бабійчук впевнена, що Кузьма був прекрасним батьком.

20 грудня 2019 року спадкоємиця Кузьми вийшла заміж за Віктора Тура. (Він, як і Марія-Барбара, навчався в Київському медичному університеті, куди і Віктор, і Барбара вступили в 2014 році.

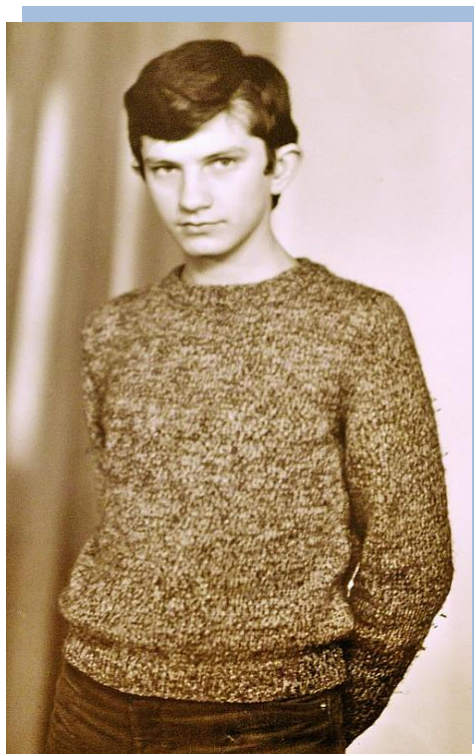
Зараз дочка музиканта працює лікарем-інтерном в Територіальному медичному співтоваристві «Дерматовенерологія» в Києві. А влітку минулого року, в день народження Кузьми Скрябіна його дочка з чоловіком відкрили кафе «Lviv croissants» в Києві. Цей заклад зроблено на честь батька. Стіни кафе прикрашають відомі фрази з пісень музиканта.

Моя дорога птаха

Ольга КУЗЬМЕНКО: «Андрій все життя боровся з рогулізмом і байдужістю». (Із інтерв'ю мами музиканта видавництву «Високий Замок», яка розповіла маловідомі факти із життя Андрія Кузьменка).

У батьківському будинку Андрія Кузьменка в Брюховичах на Львівщині все дихає пам'яттю про музиканта. Ольга Михайлівна та Віктор Кузьмич зберігають усі нагороди сина, намальовані фанами портрети, концертні афіші «Скрябіна». «Моя дорога птаха», – називає сина Ольга Кузьменко. Каже, пережити смерть єдиного сина нереально, рятують люди, які по піщинці знімають тягар з душі, і дзвінки від онуки Барбари та невістки Світлани.

Про перші машини, гітари та фірмові історії. «Андрійко жив у шаленому темпі: поїздки, концерти, весь час у дорозі, без відпочинку і сну... Мав дві дитячі пристрасті: машини і тир. Пригадую, як мій батько в селі на Самбірщині зробив йому іграшковий салон автобуса, причепив туди справжнє кермо. Андрій «їздив» у тому автобусі годинами. Ледве вмів писати, але занотовував собі розклад руху міжміських автобусів, що проїжджали повз наш дім. Коли бували у Самборі, то Андрійко тягнув мене у тир. Влучно стріляв, але в житті цього хисту не використовував, хіба у підлітковому віці, коли займався біатлоном.

Перша Андрієва гітара була з картону. Сама зробила і розмалювала її. Це був єдиний спосіб змусити сина піти у садочок. Він грав на гітарі «Червону руту», а я залишала його у групі й бігла на роботу. Андрій вимагав уваги до себе, був чуттєвою дитиною – міг від образи зайтися таким плачем, що йому аж повітря не вистачало. Цього року ми згадували його «садочкові епопеї», він жартував: «Дуже ненавиджу чорнобривці і червоні півники, які садили на території садочка. Від їхнього вигляду починав ревіти».

Вдома всіх гостей приймав сам. З порога питав: «А коли ви поїдете?». Так визначав, скільки історій може розповісти. Мав власну історію про те, звідки беруться діти (їх доктор у лікарні в Самборі з ліків робить), історію, як служив в армії (у п'ять років). Казки, які йому розповідали, мали бути зі щасливим кінцем, інакше страждав від несправедливості. Тягнув додому дворових кошенят і ніколи не мав скарбнички – гроші його не цікавили. Жодного разу він не вимагав джинсів, куртки чи ще чогось модного з одягу. Це була дитина, яка приносила тільки радість!»

Про шкільні розчарування. «У школі в Андрія був прикрий випадок. Частково через це ми переїхали з Нового Роздолу у Новояворівськ. Андрій був

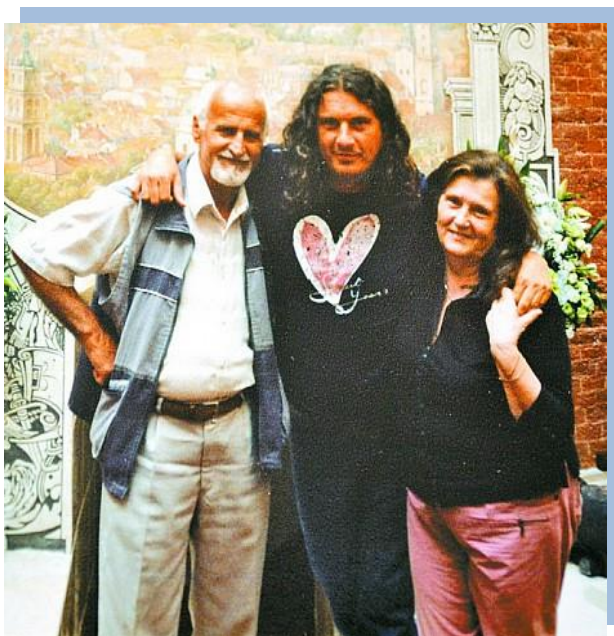
відмінником – предмети давалися йому легко. До кінця сьомого класу провчився в експериментальному класі з поглибленим вивченням англійської мови. Класна керівничка організувала травлю на сина за те, що я відмовилася зв'язати їй светр. Я добре в'язала, знала модні візерунки, а з одягом тоді було туго. Керівничка заборонила однокласникам спілкуватися з Андрієм. Хлопці крадькома приходили до нас додому, але просили, щоб Валентині Михайлівні не казали. Жінка та приїхала з Архангельська, була «ватницею» до мозку кісток. Хлопчику, у якого в сім'ї сталася трагедія, кричала: «Іді вешайся, як твоя мати», а синові гінеколога – «Будеш долари скресті, як отець». Усі терпіли знущання – ми ж не вміємо захищати свої права. На оцінки сина вона вплинути не могла, але якось сказала Андрієві: «Я тебе таку характеристику напишу, що даже в ПТУ не примут». Саме поміняли директора, то я пішла і розповіла все, як є. У той же день класна керівничка переписала характеристику сина. Ми переїхали у Новояворівськ, де Андрій закінчив школу з червоним дипломом та музичну школу по класу фортепіано».

Про знаменитий «мамин тапочок». «У музичну школу Андрія часом треба було заганяти тапочком, а часом хитрощами. В останній навчальний рік ніяк не могла змусити сісти його за піаніно, боялася, що завалить випускний екзамен. У нього була хороша, але така сіренька скромна викладачка. Тоді ми Андрія з другом Женькою перевели до іншої викладачки, справжньої красуні Наташі Бузькіної. Вони обидва так закохалися у викладачку, що з музичної школи не вилазили. «Олю, не переживай, він репетирує годинами», – заспокоїла мене Наташа. Але коли я запропонувала Андрієві піти моїми стопами і вступити у музучилище, а потім – у консерваторію, відмовився навідріз: «Я оцим (показував гру на піаніно «руку – через руку») все життя займатися не збираюся».

Про любов і музику. «Коли Андрієві було 13 років, він вперше потрапив на рок-концерт – їздили на екскурсію в Петербург, а в Олімпійському саме виступала «Машина часу». Вдома ми вмикали тільки польське радіо і телебачення, тому він перфектно знав польську мову, слухав якісну західну музику. Пригадую, як Андрій побачив по телевізору Барбару Брільську і не на жарт закохався. Світлана (дружина Андрія) чимось схожа на польську акторку. Він її так спочатку й називав – Барбара, а потім дочку Бусю назвав на честь Брільської. Світлана ідеально доповнювала Андрія: зважена, ніколи голосу не підвищувала. Вчилися у паралельних класах, жили за два кроки одне від одного. Зустрічатися почали, коли Світлана закінчила художню академію в Курську і приїхала у Новояворівськ. Андрій з армії повернувся і у Львівський медуніверситет перевівся».

«Першу групу» Андрій зібрав у старших класах школи, назвав її «Андрій Кіл», бо був високий і худющий. Але поштовхом до роботи стало знайомство з Володею Бебешком. Андрій підійшов до нього знайомитися після концерту «Сестрички Віки» (Вікторія Врадій була першою дружиною Бебешка. – Авт.). Коли закінчував Львівський медуніверситет, бігав на роботу до Володі у «Студію Лева». Уже був сформований «Скрябін», вони пробували записувати перші пісні.

Про підкорення столиці. «Київ не зустрів «Скрябіна» з розкритими обіймами. Андрій жив на бідненькій орендованій квартирі, таксував, щоб заробити на життя і запис альбому... Але ніколи не чули, що йому погано, що нема грошей. Коли питала, чи треба йому щось привезти, то відповідав: «Хіба що голубці з грибами». Це була його улюблена страва... Коли став на ноги, віддавав багато, і ми з чоловіком могли лише здогадуватися, скільки це коштує (про гроші ніколи не говорив). Купив квартиру в Несебрі, то півродини і друзів возив відпочивати в Болгарію. Замовив нам тур у Туреччину – привіз, забрав, а сам весь час у Києві працював. Андрій об'їздив півсвіту – наполягав на тому, що за життя треба побачити побільше, подивитися, як живуть в інших країнах. Збирався в подорож блискавично. Світлана з Бусею повільні, то він їх навчив мати наготові все найнеобхідніше, щоб раз-два спакувались, сіли в машину і поїхали.

Про кращі пісні. «О шостій ранку Андрій писав пісню і за декілька годин вже скидав її Андрієві Великому на радіо. Не вмів перечекати, пережити відчуте. Тому так багато імпульсивного в текстах і багато правди. Сміявся у піснях, але це був сміх крізь сльози. Моя улюблена пісня **«Соло»** – це крик його душі:

*«Ми з вами є на тій землі, як
клавіші на піаніно: Хтось – бемоль, а
хтось – дієз, але в кінці з нас кожен
людина, Хтось біла клавіша, а хтось –
фальшива, брудна, чорна нота, Хтось
завжди буде – «за», а хтось обов'язково
буде – «проти».*

Я хочу сказати всім мамам, які мають маленьких хлопчиків, – дітей треба любити більше за себе, носити на руках, поки можете підняти з землі. Ніякі муштри чи покарання не зроблять з вашого сина справжнього мужчину. Не бійтеся тулити до себе хлопчика, тримайте його за рученьку, допоки це йому потрібно. Ви свою любов перелете в дитину, а вона, в свою чергу, буде ту любов віддавати іншим. Попросила Тараса Петриненка, щоб заспівав цю пісню 20 травня на концерті пам'яті Андрія у Палаці спорту в Києві».

Пісню «Мам» «Андрій написав за тривожних обставин. Любив їздити по бездоріжжю з навігатором. Якось повертався з Коломиї до Івано-Франківська, з'їхав на лісову дорогу. Навколо був туман, як молоко, і просто на нього їхали лісовози. Андрій подумки вже прощався з рідними, думав, що живим не виїде звідти. Тоді у нього в голові з'явилася пісня «Мам»».

Про війну і людяність. «Під час прощання з Андрієм у Преображенську церкву прийшли четверо солдатів «Айдара». Один з них простягнув мені коробочку: «Це моя бойова медаль. Покладіть Андрієві, він її заслужив – завдяки

Кузьмі ми живі». Андрій і в Пісках був, і у Дебальцевому, 7 лютого мав знову їхати в АТО. В останні місяці з Андрійком щось відбувалося, ніби біль за країну-руїну зжирав його зсередини: «Вже не можу того терпіти, виріжу у своїй «Тойоті» зверху люк, поставлю кулемет – і на передову». Сварилася з ним, особливо, коли критикував нову владу, казала: «Андрійку, ти не даєш їм шансу». А він: «Мам, хлопцям по 23 роки, у них вже ні рук, ні ніг, а їм навіть посвідчення учасника АТО не дають». Скандалив з медиками, коли бачив, що хлопців на витяжку не кладуть, кістки їм зростаються абияк, осколків усіх не витягають. Якось дзвонить після відвідин київського госпіталю: «У мене від того всього дах їде, мамо! Мого пораненого «айдарівця» вже «виписали» – сказали, як не дасть вісім штук, то на вихід із сумками». Одного бійця хотів у Харківську клініку перевезти. Хлопець не вставав, мав перебиту спину. Андрій привіз його до себе додому помити, бо у госпіталі з ним ніхто б не панькався.

Ні я, ні Світлана до кінця не знали про його волонтерську діяльність – мав окремий рахунок на АТО. Разом із колегою привіз якимось з Австрії джипи, їх «обварили» захистом у Яворові на полігоні і відправили на фронт. «На шкільних автобусах війна не робиться, – казав. – Мусимо помагати одне одному, інакше загинемо». Андрій все життя боровся з байдужістю і рогулізмом. Казав, що на концертах вже більше проповідує, аніж співає».

Про релігію. Андрій був віруючою людиною. Кожного разу, сідаючи за кермо, промовляв молитву, яку сам склав. Мав душпастиря – отця Петра з Брюховицької греко-католицької церкви. Сім років тому Андрій захворів, лежав у нас вдома на другому поверсі. Отець прийшов кропити хату – так вони познайомилися. Андрій не сповідався в класичному розумінні цього слова, вони годинами відверто розмовляли. Пригадую, на попередній коричневій «Тойоті Секвойї» мав наліпки-черепки. Скільки разів просила зняти – Андрій рукою махав. Коли отець Петро сказав, що добре було б то зняти з машини, – наступного разу приїхав вже без наліпок».

Про ДТП. «Ніхто не вибирає в убивці старого колгоспного шофера, який щоранку збирає молоко по селах. Ми шукаємо того, хто пустив чутки нібито Андрія вбили. Адміністратор «Скрябіна» Ольга їхала з Андрієм в машині того ранку, вціліла і розповіла, як усе було. Молоковоз їхав близько до лінії, з-за повороту вискочив Андрій, влетів у яму з льодом, і його понесло на зустрічну. Шофер пробував викрутитись вбік, але машина була важка, цистерна знесла лівий бік «Секвойї». Не молоковоз вбив Андрія, а людська байдужість – на місці, де загинув Андрій, тільки за цю зиму було 16 ДТП!»

Того дня я нічого не відчула. «Прокинулася, як завжди, зварила каву, підкрутила радіо, щоб послухати новини... Не пам'ятаю, скільки я кричала. Сусіди мусили перелізати через ворота, бо я не усвідомлювала, як відімкнути хвіртку. Ворогу не побажаю того, що пережила, навіть Путіну, цьому сатані... Втратила єдину дитину. Думала, не переживу, аж поки не побачила те цунамі людей під Преображенською церквою. Ніколи не могла уявити, що стільки українців захочуть попрощатися з Андрієм. Люди мене врятували. Кожне їхнє слово підтримки ніби забиравало частинку моєї біди. Було за опівніч, уся церква

була всипана квітами, а люди йшли... Тоді зрозуміла, що, мабуть, моя дитина щось таки зробила для цієї країни».

Він завжди був бунтарем

Яким Скрыбін був у дитинстві, як сталося, що майбутній музикант лікував зуби львівським бабусям, які паралелі він проводив між агресією Росії на Донбасі та Афганістаном, в інтерв'ю УНІАН розповів його **батько Віктор Кузьменко**.

2 лютого 2015 року став тим днем, який поділив життя львів'ян Віктора Кузьмича та Ольги Михайлівни Кузьменків на «до» і «після». Вісім років тому, близько восьмої години ранку (за іншими даними – близько сьомої) поблизу села Лозуватка Криворізького району Дніпропетровської області сталася жахлива аварія, в якій загинув їх син, відомий музикант, лідер гурту «Скрыбін» Кузьма Скрыбін. Його позашляховик Toyota Sequoia зіткнувся з молоковозом ГАЗ-53. Від отриманих травм Андрій Кузьменко загинув на місці. Кузьма повертався з Кривого Рогу, де напередодні його гурт відіграв черговий концерт, був втомлений. А чи була та аварія випадковістю – досі достеменно невідомо.

Батьки Кузьми зізнаються, що вже достатньо втомилися від інтерв'ю, зустрічей, вечорів та концертів пам'яті, надмірної уваги шанувальників. Але їм приємно, що пам'ять про сина та його творчість живі.

Напевно, гості у вас часто бувають? Все виглядає, як при житті Андрія...

Нам залишилися лише спогади. Чесно кажучи, трохи втомилися від тієї надмірної уваги, але що зробиш. Таке життя. Нам приємно, що пам'ять про Андрія живе.

В одній кімнат на стіні – величезний банер з портретом Кузьми.

Це афіша концерту «Скрыбіна», який мав відбутися 6 березня 2015 року у Кузнецовську на Рівненщині. Однак не судилося – за місяць до цього Андрія не стало...

Це його кімната?

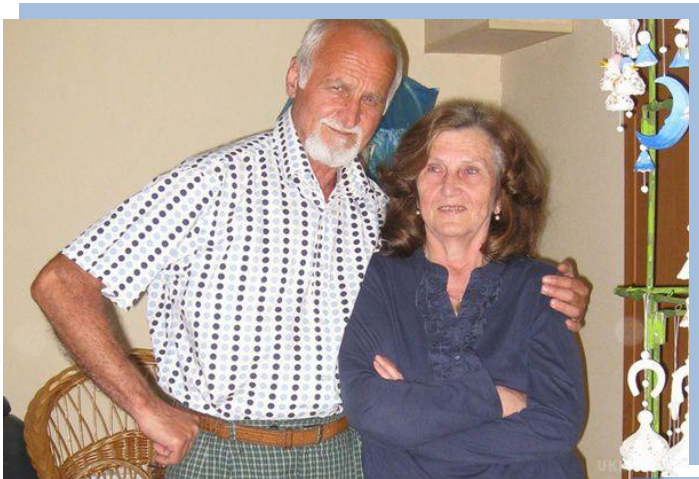
Це була кімната Бусі, онуки нашої (дочки Андрія Кузьменка Барбари, - УНІАН) Вона вже закінчила медінститут. Чоловік її теж лікар, дуже хороша і порядна родина, і нам приємно, що невістка з онукою тепер в Києві не самі, мають підтримку. Нас з Ольгою Михайлівною вони не забувають, часто приїжджають, та й телефоном щодня спілкуємося.

Ваш Андрій свого часу теж закінчив Львівський медуніверситет і навіть встиг попрацювати стоматологом. Онука пішла по слідах батька?

Вона завжди хотіла бути лікарем, причому – дерматологом. Власне, зараз навчається на інтернатурі саме за цією спеціальністю. Річ у тім, що в дитинстві, як і більшість підлітків, вона мала проблеми з обличчям, і довго не могла собі з тим дати ради. Тож вирішила, коли стане лікарем, допомагатиме таким підліткам, якою була сама.

А Андрій лікарем ніколи не хотів бути, у нього в голові була лише музика. Медінститут – це наша з Ольгою Михайлівною була ідея. Андрій бунтарем був з дитинства. Ще в садочку його дратувала дисципліна. Згодом, вже коли виріс, зізнався, що не сприймав червоних квітів, які росли на клумбі біля входу в садок. Каже, вже тоді відчував, що ця атмосфера для нього неприйнятна. Тож, якщо щось вирішив – переконати було нереально.

Але ми йому завжди говорили, мовляв, вищу освіту мусиш мати, тоді буде статус і сам собі зможеш довести, що ти чогось вартий. А далі – життя покаже.

Яким ваш син був у дитинстві?

Дуже допитливим, іноді від його «чому» голова йшла обертом. Чому корабель не тоне, чому літак не падає, чому те, чому се... Тих «чомучок» було дуже багато! Ми все пояснювали, як дорослому, бо вважали, що треба пояснювати дитині одразу так, як воно є, не «сюсюкалися» з ним. Ми купували йому багато книжок з різними малюнками, яскравими, великими, потім – пластинки. Він дуже любив слухати казки. Програвач, який мали, віддали йому. Він в своїх п'ять років вже ним користувався, як хотів. Звичайно, ламав голку, платівки... Але це дуже розвивало у нього пам'ять.

У школу Андрій пішов в Новому Роздолі (Львівська область), ми тоді там проживали. Англійською в тій школі дітей навчали з першого класу, проте лише розмовну мову, жодної граматики чи абетки не було.

Пам'ятаю такий випадок. Ми відпочивали в Болгарії вдвох з Андрійком. Нам друзі зі Львова зробили таку послугу – включили нас в туристичну групу. Тож під'їжджає до нашого санаторію величезний двоповерховий автобус з іноземними туристами. Відчиняються двері, гід англійською щось говорить, Андрій щось відповідає. Він тоді був у четвертому чи п'ятому класі. Я ж мови не знаю, дивлюся на них, здивований... Потім Андрій каже – вони питають дозволу, чи можу я з ними поїхати, показати, де їхній санаторій. Я відпустив, бо це недалеко. Він сідає з ними в автобус, а через 15 хвилин прибігає – у двох жменях повно цукерок, жуйок, шоколадок імпортованих. Для наших, радянських дітей, це тоді був цілий скарб! Каже, що вони його розпитували, звідки він, звідки так

добре знає англійську. Андрійко каже, що зі Львова, з України. Одні знали де це, інші ні, але були дуже здивовані, що він у такому віці так добре знає англійську.

Андрій любив навчатися? Добре вчився у школі?

Навіть «тягнув» на золоту медаль, але тодішня система завадила цьому. Річ у тім, що в Новояворівськ ми переїхали (мене по службі перевели із Нового Роздолу), коли Андрій вже йшов у восьмий клас. Як виявилось, батьки, які хотіли, щоб їхні діти закінчили школу з медаллю, цей процес «контролювали» з першого класу. Зізнатися, мені було просто соромно – щойно прийшли в цю школу і вже будемо про щось просити? Це не в моїх правилах, він і так добре вчився. Але з'ясувалося, що для однієї школи забагато «медалістів»... Тож Андрію медалі не дали.

При вступі в медінститут теж не обійшлося без «радянської дійсності». Після 10-го класу ми домовилися із репетиторами, Андрій щодня їздив до них із Новояворівська за 30 кілометрів – коли маршруткою, коли електричкою. Нас попереджали, що на вступних іспитах сидить людина з ректорату та ставить абітурієнтам питання, яких немає в шкільній програмі, аби «зарізати». І репетитори «пропрацювали» з Андрієм ці питання. Проте все одно його «потопили» на творі з української мови, сказали, що не до кінця розкрив тему.

Словом, того року ми «пролетіли» і у Львівський медінститут не вступили. Врешті, я мав знайомого у Петрозаводську, в Республіці Карелія, де служив в армії. Він запропонував вступати у тамтешній медінститут. За рік навчання Андрію прийшла повістка в армію. Тоді призовників, зазвичай, забирали в Афганістан...

...Так розумію, вам знову довелося підключити усі свої зв'язки?

Звичайно! Слава Богу, минулося. Андрій тоді вже був студентом-медиком, тому відслужив у тодішньому Калініні (тепер місто Тверь) у військовому госпіталі. А після армії спробував перевестися на навчання до Львова. Вдалося його поновити на факультеті стоматології Львівського медінституту (хоча в Росії навчався на лікувальному).

То коли музика все ж взяла гору?

Ми з Ольгою Михайлівною навіть уявити не могли, що Андрій стане відомим музикантом, хоча його мати – вчителька музики, всіляко цьому сприяла. Свого часу він навіть закінчив семирічку музичної школи. А «Скрябін» почав формуватися в його кімнаті у нас квартирі в Новояворівську. Хлопці збиралися, сперечалися... Загалом їх було чоловік двадцять, які поділялися на п'ять-шість різних гуртів.

Пам'ятаю, один із перших фестивалів «Молода Галичина» у Новояворівську. Андрій був високий і худий, через це мав кличку «Кіл». Ми з

Ольгою думали: «Чим би дитя не тішилось, аби не плакало». Запал пройде, освіту здобуде...

Інтернатуру він проходив теж в Новояворівську. Тоді полікувати зуби до нього вишикувалися у чергу бабусі. Між собою перешіптувалися: треба йти до молодого лікаря, бо робить добре і грошей не бере (сміється).

Але з медициною не склалося?

Відпрацювавши рік стоматологом, Андрій поклав нам на стіл диплом. Сказав, що свою місію виконав, а далі займатиметься тим, що до душі. Тобто, музикою. Далі були Київ, безгрошів'я, довгий шлях до слави. І врешті – концерти, хіти, перші місця у хіт-парадах, слава...

Сильно підірвала Андрія війна на сході?

Так, він ніяк не міг збагнути – чому? Ще будучи в армії йому, як медику, довелося надавати допомогу постраждалим внаслідок землетрусу у Вірменії у 1988 році. Він тоді надивився на біду, горе, кров, сльози... Також у госпіталі, в якому служив, проходили реабілітацію «афганці», наслухався їхніх історій. І от, коли почалася війна на Донбасі, він провів паралель, казав, що це все те саме – та ж біль людська і трагедія. Це закарбувалося в його серці.

Будучи на його концертах, я переконався, що то його світ, його стихія. Він там живе. Його кров пульсує в тому ритмі. Він мені казав: «Тату, я інакше не можу, я тим живу. Не переживай, я справлюся»

Той самий ранній «Скрябін»: як усе починалось

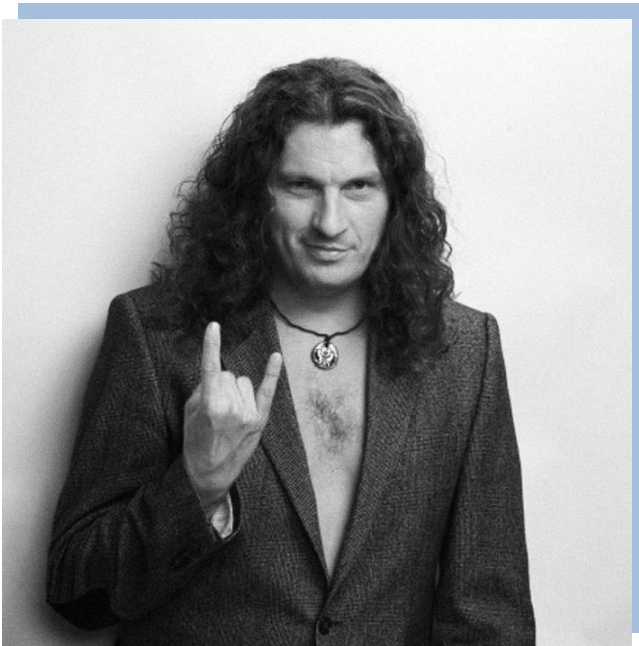
В українській культурі кінця 80-х–90-х з'явилося багато молодих музичних імен. З початком незалежності гурти та артисти з'являлись ледве не щодня, адже молодь відчувала сили творити все, що заманеться, на фоні розпаду Союзу й вільнішої політики. Однак більшість тодішніх колективів були метеликами-одноденками, що однаково швидко з'являлись і щезали.

У такому швидкоплинному потоці нових ідей та мейнстримів змогли вціліти та створити довготривалу історію лише декілька гуртів. Серед них – **«Скрябін»**.

Як усе починалось

Місце дії: Новояворівськ, Львівська область

Одного разу музикантам потрапили в руки ключі від студії місцевого палацу культури, яку зайняли одразу декілька колективів і назвали її **«Спати»**, або **«Студія патологічної тиші»**. В результаті експериментів утворюється нове об'єднання – перший склад майбутнього **«Скрябіна»**.

«Зібралися ми якимось так спонтанно. Взагалі, весь цей «Скрябін» – це щось таке, може, навіть, мало-мало космічне, тобто воно ніколи не підкорялося ніяким правилам. Ми не робили це для чогось конкретно – ми просто це робили, тому що нам це було в кайф. А в якийсь момент ми зрозуміли, що із цього можна зробити щось нормальне», – згадував Андрій Кузьменко.

Хто такий Скрябін

До першого складу увійшли **Андрій «Кузьма» Кузьменко, Ростислав «Рой» Домішевський, Сергій «Шура» Гера, Ігор Яцишин і Олександр «Скряба» Скрябін**. У 1989 році новостворений гурт записує на катушковому магнітофоні дебютний двомовний альбом **«Чуєш біль»**, який поширює серед друзів. До нього увійшло 12 пісень, які переважно писав Кузьма й англійською мовою, а потім вони перекладались на українську; деякі з них вийшли пізніше в наступних альбомах.

Саме завдяки цьому кліпу гурт нарешті отримав назву. Перед відправкою короткометражного фільму на авангардний фест Зайковський попросив музикантів придумати підпис колективу. За шкільною традицією, «вигріб» той, хто тоді не прийшов на студію – **Олександр Скрябін**. Гурт

назвали на його честь заради жарту, але пізніше нічого кращого так і не придумали.

Перші публічні виступи та серйозні альбоми

У 1990 році гурт у складі збірної солянки студії **«Спати»** вперше виступає на сцені львівського фестивалю **«Вивих»**. Тоді ж **«Скрябін»** вирішує готуватись до участі в **«Червоній руті»** як до чи не єдиного варіанту вийти в люди.

У трохи зміненому складі та під панковою назвою **«Андрій Kill»** хлопці завоювали симпатії глядачів та журі в Запоріжжі, виконавши пісню **«На даху добре»**. На подив молодих артистів, виступ посів третє місце в жанрі поп.

Після успіху на фестивалі **«Скрябіну»** прилітає перший контракт від львівської **«Студії Лева»**. Не читаючи умов і взагалі не думаючи, гурт підписує його й отримує доступ до більш-менш професійних інструментів. Одразу ж під впливом нових тенденцій Європи у 1992 році створюється перший український техно-альбом **«Мова Риб»**.

Тоді ж з гуртом знайомиться музичний журналіст Віталій Бардецький – майбутній менеджер **«Океану Ельзи»**, засновник київського клубу XLIV та співавтор фільму **«Вусатий фанк»**. Він же і допоміг розповсюдити обмежений тираж **«Мови Риб»**.

Бардецький, або Бард, посприяв і створенню наступного альбому **«Скрябіна»**. Працюючи в продюсерській агенції **«Ростислав-шоу»**, він пропонує музикантам співпрацю, заробітну плату та гарну апаратуру. Вже через рік після **«Мови Риб»** колектив випускає новий серйозний реліз – **«Технофайт»**, який знову не доходить до широкої аудиторії через розпад **«Ростислав-шоу»**. 26 (!) пісень із нього будуть перероблені та перезаписані для майбутніх альбомів.

Берлінська перерва

Втомлені рядом невдач, музиканти беруть перерву в діяльності. Рой їде до Москви, а Кузьма з Шурою, за сприяння Барда, виїжджають до Берліну на старій «Победі». Там хлопці знайомляться ближче з рейв-культурою, експериментують

із діджейським сетапом та виступають у нічних клубах. Тоді ж **«Скрябін»** знайомиться та зближується з видатним синт-поп-гуртом **Camouflage**, а також отримує від учасників в подарунок перший синтезатор АКАІ.

У 1994 році **Тері (Тарас Гавриляк)**, колишній співробітник **«Ростислав-шоу»**, вирішує об'єднати гурт для запису нового, на цей раз успішного альбому. Вірячи в безкомпромісний успіх **«Скрябіна»**, Тері позичає гроші в усіх знайомих та примусом привозить усіх учасників до Києва. Там, після тривалого пошуку місця, гурт зупиняється на студії **Nova Records** – першому лейблі продюсера **Юрія Нікітіна** – й за 600 баксів і 7 днів записує заряджений берлінською енергією альбом **«Птахи»**.

«Студію Nova Records робили під Ірину Білик. Вони орієнтувалися тоді на звучання приблизно, як Мілен Фармер. Вони нагребли якісь апарати, які мали прикольний набір звуків – і ці апарати нам на диво підійшли. У той час мейнстримом було техно. Ми були інфіковані техно під час поїздок до Берліна,» – згадує Рой Домішевський.

«Птахи» стали відправною точкою до успіху **«Скрябіна»**. У 1995 році альбом вийшов на касетах і вперше на CD та розійшовся тиражем у майже 5000 примірників, не рахуючи численних піратських копій. Ще до виходу на носіях треки з альбому крутили на українських хітпарадах, в тому числі на УТ-1 та радіо «Промінь». А перший реліз на компакт-диску учасники гурту символічно зарили в Карпатах разом із програвачем та акумуляторами, пообіцявши відкрити місце поховання у 2097 році. Такий обряд став традицією й для альбомів **«Казки»** та **«Мова Риб»**. З цього часу гурт стає тріо Кузьми, Шури та Роя.

Нове дихання та нові проєкти

1995 рік – гаряча пора для колективу. Музиканти пірнають у новий ритм життя, без упину виступаючи на всіх можливих фестивалях – **«Нові зірки старого року»** (Київ), **«Попсо-Франко»** (Одеса), **«Таврійські ігри»** (Каховка, Херсонська область), **«Мелодія»** (Львів) – та даючи концерти, іноді по 10 за тиждень. Студія **Nova Records** пропонує **«Скрябіну»** новий контракт, за яким у 1996 році має вийти новий альбом.

Кузьма, що вже звикає до швидкого ритму столиці, натомість планує випустити цілих три. Але робота затягується через від'їзди Роя та нестачу матеріалу. Тому протягом року музиканти збирають матеріал із неофіційно виданих альбомів та перезаписують його. Так з'являється великий збірний альбом **«Казки»** у двох частинах, у записі якого також беруть участь друзі колективу – гурти **«Нічлава»**, **«Табула Раса»** та співак **ЕІ Кравчук**.

«“Казки” справді відображають того справжнього «Скрябіна» Альбом «Птахи» за великим рахунком – техноексперимент», – говорить Ростислав Домішевський.

Паралельно розвивається електронний проєкт **Molotov 20**, який був направлений на рейв-музику без слів. Музику для нього у вільний час від

основної діяльності створювали Кузьма та Гера. У 90-х **Molotov 20** випустив два альбоми: **Molotov Zwancig** (1996) та **Seks** (1998).

У 1997-му «Скрябін» відкрили у Києві власну студію з ностальгійною назвою **«Спати»**. Там, окрім офіційних альбомів, були створені різного роду музичні експерименти, зокрема й позацензурні. Саме такі пісні вилились в окремий проєкт **«Спатанка»**, що нагадував творчість **«Сектора Газа»** чи **«Красной Плесени»**. Першим і останнім альбомом сайд-проєкту став реліз **«ВафLEE»** (1999).

Іншим творчим задумом, що відрізнявся від концепції класичного **«Скрябіна»**, була **«Еутерпа»**. Цей проєкт об'єднав у собі декілька топових музикантів того часу — **Кузьму Скрябіна**, **Тараса Чубая** з **«Плачу Єремії»**, **Андрія Підлужного** з **«Нічлави»** та **Юлію Лорд**. Разом артисти переосмислили звучання фольклорних пісень із колекції **Ольги Кузьменко** (мама Кузьми), зібраної на території Яворівщини. Тоді проєкт не вистрілив, але залишився важливою віхою в історії української сучасної етномузики.

«Ми виконуємо пісні, яким понад 300 років і які знали ще донедавна 2–3 людини у світі. Це абсолютно автентичні пісні. Ми навіть не міняли текст. В одній пісні, правда, ми дописали один куплет, тому що бабка його забула», — розповідав **Кузьма**.

У 1997 році музиканти часто виступають на радіо як діджеї. Кузьма крутить вініли на радіо **«Супернова»** під ім'ям **DJ Smith**, а разом із Роєм на радіо **«Столиця»** вони випускають власну програму **«Клітка»**, у якій ставлять улюблену музику або власні не випущені треки.

Зміна жанру на кінець епохи

На студії **«Спати»** до кінця 90-х записуються ще два альбоми. У 1998-му **«Танець пінгвіна»** вийшов як збірка реміксів та перезаписів старих треків, що не виходили офіційно.

У 1999 році гурт створює альбом **«Хробак»**, який відрізняється дещо філософським і похмурим звучанням, нестандартним для **«Скрябіна»**. Реліз виходить у двох варіантах: повному та скороченому. В записі альбому бере участь і співачка **Юлія Лорд**, яка співпрацюватиме з гуртом наступні два роки.

Поступово стосунки між учасниками починають погіршуватись. Після запису альбому **«Стриптиз»** у 2000 році артисти сваряться між собою й тоді з'являються перші натяки на розпад гурту. **Рой Домішевський** перестає виступати разом із колективом та лише формально залишається у складі.

Наступні альбоми **«Модна країна»** (2000) та **«Озимі люди»** (2002) записуються з новими сесійними музикантами й остаточно завершують електронну епоху **«Скрябіна»**.

У музиці гурту більше використовуються живі інструменти й у 2003 році з початкового складу залишається лише **Кузьма**. Він збирає навколо себе нових музикантів і започатковує нову, більше знайому сучасній аудиторії концепцію гурту. З цього моменту під назвою **«Скрябін»** почав існувати зовсім інший колектив.

Майже весь наступний альбом **«Скрябіна»** в лютому-березні 2003-го записував у Євпаторії на студії гурту **«Зурбаган»** її лідер Паша Шевчук (Пікассо), а зводив його, за продюсуванням Іллі Лагутенка, в лондонській **«Mayfair Studios»** Джон Гадсон. Компакт **«Натура»** в травні 2003-го випустив лейбл **«Lavina Music»**. Шура ще брав участь у записі альбому, але напередодні його релізу стало відомо, що він узагалі полишає гурт, та починає грати в **«Другій Ріці»**, а також допомагає Андрію Підлужному відновити проєкт **«Нічлава»**. До всеукраїнського туру на підтримку диска **«Натура»** тимчасово зібрався новий склад **«Скрябіна»** – Кузьма, Олександр Мельник (бас, екс-«CrossFire», «Квартет-44»), Олексій Зволинський (Зваля) – гітара, Володимир Паршенко (Івнінг) (барабани, екс-«Страшний головний біль»), – ще долучилися клавішник Олександр Стрілковський та лідер хмельницької хардової **«Мотор'роли»**, гітарист Сергій Присяжний.

Після 2003

Своє 15-річчя вже оновлений **«Скрябін»** відзначив **«Альбомом (1989–2004)»** – переспіви старих і нових пісень.

Під час Помаранчевої революції Ростик та Шура на 5 каналі публічно вибачились за свою участь у підтримці Януковича в першому турі. Розбіжність у політичних поглядах між колишніми учасниками Скрябіна стала причиною гострої критики Кузьми, який залишався серед музикантів, що брали участь у агітаційних концертах, організованих провладними силами на свою підтримку.

Можливість відновлення старого складу **«Скрябіна»** було перекреслено і почалася нова ера в історії гурту.

Кузьма почав творити кардинально іншу музику, ніж старий склад гурту. 14 квітня 2005 року вийшов альбом **«Танго»**, який став дуже успішним. Утвердився і новий постійний склад гурту: Кузьма – спів, музика, тексти, Олексій Зволинський

– гітари, аранжування, Костя Сухонос – клавіші, аранжування, Костя Глітін – бас-гітара, Вадим Колісниченко – барабани, а згодом і Олена Розумна – бек-вокал. Альбом **«Гламур»**, що вийшов 14 вересня 2006 року, продався тиражем 70 тисяч примірників.

20 травня 2007 року відкрився новий, значно перероблений офіційний сайт гурту. 27 липня 2007 року вийшов альбом-проект латиноамериканських версій найкращих хітів гурту – **«Скрябінос Muchachos»**.

На осінь 2007 року **«Скрябін»** запланував велике турне 25-ма містами України у підтримку нового альбому – **«Про любов?»**. Тим не менше тур із незрозумілих причин було скасовано.

Новий альбом гурту Скрябін **«Про любов?»** видано 22 листопада 2007 року. На пісні **«Хлопці Олігархи»**, **«Шмата»** і **«Мумітроль»** знято кліпи (останній офіційно заборонений на телебаченні за аморальний зміст пісні). В січні 2008 року Олена Розумна покинула гурт з метою створити власний проєкт.

Наступний альбом гурту під назвою **«Моя еволюція»** вийшов у грудні 2009 року. Було знято кліпи на композиції **«Тепла зима»**, **«Кинули»**, **«Випускний»**, **«Пустити мене»** і **«Квінти»**. На підтримку альбому організовано концертний тур містами України. В листопаді 2010 року вийшов **«Андріївський Unplugged»** – запис виступу на студії радіо **«Львівська Хвиля»**.

У 2011 році гурт дав концерт в Росії, який пройшов 21 травня в Санкт-Петербурзі. Знімається відео на пісню **«Маршрутка»**, в якому знялись гурти **«Пающіє труси»** та **«Дзідзьо»**. Кліп вийшов у двох версіях – скорочений, яка демонструвалась по телебаченню і повній, яка через присутність ненормативної лексики була піддана цензурі й поширювалась лише через Інтернет.

28 квітня 2011-го року відбувся виступ у Львівській опері. Всі найвідоміші композиції гурту виконувались у супроводі Оркестру Національного театру імені М. Заньковецької, що додало їм особливого звучання. Даний концерт став одним з найбажаніших виступів останніх років для львівської публіки і сповна виправдав очікування. Кузьма роздавав компліменти львівській публіці, багато жартував і спілкувався з глядачами.

Восени, 24 вересня 2011 року **«Скрябін»** виступив на готичному фестивалі **«Діти Ночі: Чорна Рада»** з ретро-програмою. Гурт виконав 8 старих пісень.

У квітні 2012 року вийшов новий альбом **«Радіо любов»**, до якого увійшли 10 композицій. Також випущено обмежене спеціальне видання альбому, до якого увійшли ще 7 бонус-треків, а також відзняті відео на пісні **«Говорили і курили»**, **«Місця щасливих людей»** та **«Мам»**. Тоді ж виходить сольний проєкт Кузьми під назвою **«Злий репер Зеник»**, який поширювався безкоштовно через Інтернет.

5 липня 2013 року, в Києві, в Зеленому Театрі відбулась прем'єра нового альбому гурту Скрябін під назвою **«Добряк»**.

У підтримку платівки з простою назвою **«25»** навесні 2014 року відбулось всеукраїнське турне. В рамках туру 4 квітня в київському клубі Stereo Plaza пройшло велике концертне шоу. Цього вечора також представлено книгу Андрія Кузьменка – **«Я, Паштет і армія»**.

Незадовго до смерті Кузьма планував новий альбом, але наразі доля платівки невідома. В мережі можна знайти демо-версії невиданих пісень («**Лист до президентів**», «**Українці**», «**Сука-війна**», «**Маленька дівчинка**»).

Смерть Андрія Кузьменка

2 лютого 2015 року лідер гурту загинув у автокатастрофі поблизу села Лозуватка, Криворізького району, Дніпропетровської області 4 лютого відбулась церемонія прощання у Преображенській церкві у Львові. Поховали Андрія 5 лютого на Брюховицькому цвинтарі поблизу Львова.

20 травня в Києві відбувся концерт-триб'ют, присвячений пам'яті Кузьми. Послухати концерт і вшанувати пам'ять кумира прийшло понад десять тисяч чоловік. Палац спорту, у якому відбувся концерт, був переповненим. Пісні гурту разом з музикантами «**Скрябіна**» виконали відомі представники шоу-бізнесу України. На місці загибелі Кузьменка встановлено пам'ятний знак.

Сучасний стан гурту

Гурт продовжує концертну діяльність. Зокрема на місці соліста побували **Женя Толочний**, **Женя Галич** та **Юрко Юрченко**.

Піснею «**Сука Війна**» 13 червня 2021 у **Wayback Machine** долучився до акції «**Так працює пам'ять**», присвяченої пам'яті **Данила Дідика**.

Стиль та виконання

«Старий Скрябін»

«**Скрябін**» вважають піонерами української електронної музики. За весь час творчості, гурт увібрав у себе суміш різноманітних жанрів та стилів.

Перший альбом «Чуєш біль» межував між синті-поп звучанням та новою хвилею. З кінця 1989 до 1991 року музиканти експериментували з піснями, внаслідок чого звучання наближалось навіть до психodelії (треки «Чуєш Біль», «Вошо»). Загалом перші пісні відрізнялися використанням на першому плані синтезаторів, бас-гітари та ударних, що було характерним у виконанні пост-панк гуртів.

Після запису альбому «Мова Риб» у 1992 році, музиканти звернулись до техно музики. В той час цей жанр був дуже популярним і завойовував популярність у молоді по всьому світу. Починаючи грати техно, «скрябіни» не забували і як основу більш мелодійний синті-поп. Сам Андрій Кузьменко неодноразово наголошував про свою любов до гурту «**The Cure**», чий вплив також був досить значним – від депресивно-романтичних текстів у ліриці до аранжування інструментів. Але, на відміну від англійського колективу, «Скрябін» ніколи не мав постійного гітариста, що вплинуло на музичну палітру гурту. Іншим предтечею для майбутнього матеріалу став культовий електро-гурт «**Depeche Mode**». Захопившись «**The Cure**» і «**Depeche Mode**», поєднавши темну

романтику та електроніку, «Скрябін» створив альбом «Технофайт». Такі треки як «Велика стіна», «Коли не буде нас», «То мій голос», «Нейлоновий час» сьогодні відносять до музики дарквейв.

У середині 1990-х років «Скрябін» повернувся до схеми синті-поп – техно, випустивши альбом «Птахи», трохи схожий за характером звучання на роботи німецького діджея **«Maruscha»**. Ще одним гуртом, що вплинув на музику **«Скрябіна»**, називають неоромантичний **«Camouflage»**. На альбомі «Казки», частково «Мові Риб», «Технофайті» цей настрій передає особливості стилю. В 1998 році гурт випустив максі-сингл «Танець Пінгвіна», який більш схожий на танцювальний рейв (задовго до цього Кузьма і Шура записали рейв-проект Molotov 20). У 1998–1999 роках гурт записав «Хробак», наблизивши звучання від звичного синті-поп до дарквейву, і навіть ЕВМ та альтернативного року. Ця робота на прикладі «Ми як машини» виявила вплив німецького гурту **«Kraftwerk»**. Також у цьому альбомі виконавці використовували семпли промислових заводів та інших механічних звуків, характерних для електро-індастріалу. Перевиданий «Технофайт 1999» та «Стриптиз» найближчі до пост-панку (альтернативний рок) з елементами електронного звучання.

«Новий Скрябін»

Після розпаду старого колективу, змінилися настрої і напрям у творчості. Головною зміною став перехід від електроніки до більш живого поп-рокового звучання. Таким чином електронну складову було зведено до мінімуму.

Альбом «Модна країна», записаний хоч і в старому складі, але вже в іншому, легшому поп-виконанні. В 2002 році Скрябін видав платівку під назвою «Озимі люди», де завдяки таким пісням, як «Любити платити», «Сам собі країна», «Герой» сформувався остаточний напрямок музики подальших років.

Після виходу синглу з Іриною Білик «Мовчати» це ще більше підтвердилось, використовуючи звичні канони поп-музики. Останнім етапом трансформації став випуск «Натури», коли від звуків нової хвилі, майже нічого не залишилось.

Треки «Спи собі сама», «Давай з тобою займатися любов'ю», «Наш останній танець», «Я сховаю тебе (любов)» потрапили в ротацію комерційного музичного телеканалу М1.

«Кузьма» – Герой України

2020 року Володимир Зеленський присвоїв Андрію Кузьменку звання Герой України (посмертно) – найвищу державну відзнаку.

За що нагородили

«Звання Герой України присвоюється громадянам України за здійснення визначного героїського вчинку або визначного трудового досягнення», – говориться у законі про державні нагороди.

В указі президента Зеленського вказано, що Андрій Кузьменко отримав звання за «визначні особисті заслуги у формуванні вітчизняного культурного простору, вагомий внесок у розвиток національного музичного мистецтва, багаторічну плідну творчу та громадську діяльність».

Володимир Зеленський також додав, що загиблий музикант з початком війни на Донбасі регулярно їздив на Схід і допомагав українським військовим. «Кузьма й сам був справжнім захисником України. Воїном слова. Його зброя – ручка, папір та мікрофон. Пісню він зцілював душу, словом – заряджав на боротьбу. За сильну, квітучу та непереможну Україну», – відзначив глава держави.

Що пригадують музиканту

Утім, ця новина викликала обурення у частини українського Facebook.

Аргументів у противників нагородження артиста було одразу декілька.

Перш за все, опоненти не погодилися з тим, що найвищу державну відзнаку під час війни видали не військовому, а музиканту.

«Давати звання Герой України якомусь незрозумілому співаку («Кузьма») і особливо під час війни – це дискредитувати це звання, яке декотрими виборюється в боях», – вважає ветеран батальйону «Артемівськ», донеччанин Віталій Овчаренко.

Волонтер Олександр Карпюк (Serg Marco) пригадує тих, кого нещодавно нагороджували таким званням посмертно: двох бійців «Альфи» СБУ Дмитра Каплунова і Дениса Волочаєва, які підірвалися на Донбасі під час бойового завдання, а також Василя Сліпака – співака і добровольця, що загинув від кулі снайпера також на Сході України.

«Чомусь «Кузьма» в цьому списку видається зайвим, ні?» – запитує волонтер.

Боець Нацгвардії з ніком «Харитін Старський» пригадав вислови Андрія Кузьменка з одного з його останніх інтерв'ю: «Антитерористична операція не може тривати рік. Зрозуміло, що це є війна. Війною її ніхто не називає. З якого приводу країна має мобілізувати людей на антитерористичну операцію?»

Крім того, «Кузьмі» згадали і його участь в агітаційних концертах на підтримку Віктора Януковича під час виборів 2004 року, що завершилися першим Майданом.

Через підтримку провладного кандидата у гурті «Скрябін» тоді стався конфлікт і розкол у першому складі, який більшість прихильників гурту вважають культовим на ранній українській електронній сцені.

У цьому контексті блогер Віктор Трегубов називає Андрія Кузьменка «скиглієм, який не забуває про особистий інтерес».

А громадський активіст Валентин Красноперов вважає, що «Кузьма» насправді діяв щиро і безкорисно, але не надто гарно розбирався у ситуації: «Людина була з постійним бажанням щось комусь сказати. Яка відчувала, що щось не правильно, але як правильно так і не зрозуміла. Постійно обираючи гірше».

«Кузьма» б здивувався

Утім, далеко не всі сприйняли посмертну відзнаку Андрія Кузьменка негативно.

«Я не знаю тих причин, які завадили попередньому керівництву держави не дати «героя» Кузьмі. Це не важливо. Важливо, що визнання відбулось хай і з запізненням», – пише» політолог Микола Мельник.

За його словами, музикант, хоч і помилявся, «але він був справжнім».

«І я не знаю, як довго би сам Кузьма нас всіх тролив, за наше прагнення його нагородити, і не знаю чи взяв би він взагалі нагороди з рук українських Президентів. Але особисто я задоволений тим, що хоча б і посмертно, але Україна починає визнавати своїх героїв», – додає Микола Мельник.

А журналіст-розслідувач Денис Бігус вважає, що це нагородження в українських реаліях більше говорить про час і тенденції, в яких воно відбувається, про тих, хто нагороджує, але нічого не говорить про того, кого власне нагороджують.

«Важко уявити, що у Звягільського, Філарета, Шухевича, Бойка, Брюховецького, Богуслаєва, Сліпака, а тепер і «Кузьми» – є щось спільне», – пише журналіст.

«Мені здається, що «Кузьма» дуже здивувався б такому повороту долі, звичайно», – припускає Денис Бігус.

Кузьма Скрыбін про патріотизм, щастя та любов до близьких

Кузьменко відомий не лише своєю музикою, яку створював разом із гуртом «Скрыбін», а й добіркою письменницьких робіт та роботою на телебаченні. Проте всенародну любов він здобув за свою відвертість і чесність, за те, що не боявся висловлювати власні думки та демонструвати погляди, за те, що не зраджував свої ідеї та переконання. Vogue.ua згадує одні з найкращих настанов з його особистого «кодексу честі».

«Мені кайфово. Я навчився жити з тим, що маю».

«Найголовніше – не срати тим, хто навколо тебе».

«Маю багато кумирів. Схиляю голову перед Клуні. Він такий стриманий. Джеймс Стонтон – чувак, на якого хочеться бути схожим будь-якому нормальному пацану. Він дуже кльово виглядає і б'ється. У музичному плані – таких купа, і більшість із них удвічі молодші за мене».

«Я у свої 46 років розумію, що нейтральним бути не можна. Після місяців війни виходить, що є два паралельні світи: в одному йде війна, а в іншому – вона не йде. Причому на території однієї країни. В одному – гинуть люди, а в другому – абсолютно не поміняли спосіб свого життя: ходять по салонах краси, по дорогих ресторанах, ведуть світські бесіди, витрачають гроші й абсолютно не переймаються ні матеріально, ні духовно за те, що відбувається в нашій країні».

«Війна не може бути на якійсь певній частині території, якщо вона заходить, то це біда для всіх. І тому нейтральним бути не можна».

Якщо немає націоналізму – немає нації. Я так до цього ставлюся. Націоналізм має бути не агресивний, він повинен бути дипломатичний, інтелігентний, і тоді я його підтримую».

«Якщо всі мовчать, то всім все подобається. Руїна в нас всередині».

«Усі ці вишиванки на машинах, жовто-блакитні паркани, пофарбовані по іржі... Ці люди дотримуються якоїсь своєрідної естетики. Бо якщо ти робиш надовго – то малюй під лінійку, очисти від іржі... Я б не хотів, щоб в моїй країні були такі паркани або зупинки, на яких «Слава Україні» косо-киво написано. Ось така й країна, у принципі, як ті написи».

«Ми любимо один одного й уміємо прощати, тому нам цікаво бути разом. Ми можемо послати один одного, але тут же обійняти й поцілувати. Але це треба виростити, як квітку. Цього не розкажеш – це треба прожити».

«Помітив, що для того, щоб зробити людину щасливою, не потрібні якісь величезні простори. Досить напружити фантазію й облаштувати той мінімум, який вже є, щоб почуватися краще».

«Колись Чехов сказав дуже життєву річ: кожна дія, яку ми робимо зараз, вже в цей момент впливає на наше майбутнє. Можна опустити руки, сказати: немає грошей, немає бажання... А можна засукати рукави й уже зараз починати плекати своє майбутнє!».

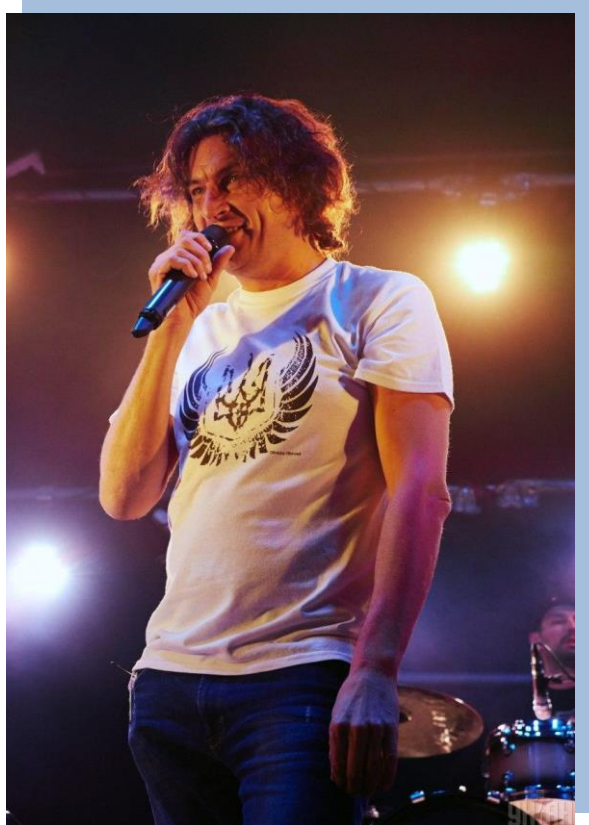
«Що більше хочеш від життя – то менше воно хоче тобі дати».

Найяскравіші цитати Кузьми Скрябіна

- ✚ Відсутність нещастя – то вже щастя!
- ✚ Краще бути оптимістом, який нічого не знає, аніж загинатись і ростити собі горб від того, що навколо самі проблеми.
- ✚ Я не хочу нікого ні до чого намовляти. У кожної людини є своя совість, і кожен плекає своє щастя сам. І якщо ти реально вважаєш себе навіть не патріотом, а просто громадянином тієї країни, у якій іде війна, і ти нічого для неї не робиш, то, знаєш, ти – менше за нуль.
- ✚ Любов – це стан, коли ти не розумієш, чому!
- ✚ Українці хворіють на відсутність своєї гідності. Бо ми – «терпили». Думаємо, хамство само собою десь дінеться. Усі біди на нас сиплються від того, що терпимо й мовчимо, поки дуже не припече.
- ✚ Я не знаю визначення опорів. Опір є або його нема. Потрібно чинити опір, якщо тебе хочуть злизати, стерти з твоєї землі.
- ✚ Історія є історія, але вона має поповнюватись новими піснями. Якщо люди не пишуть нових повстанських пісень, значить, повстання закінчилось.
- ✚ Якщо немає націоналізму – немає нації, я так до цього ставлюсь. Націоналізм має бути не агресивний, він повинен бути дипломатичний, інтелігентний. Тоді я його підтримую.
- ✚ Благочинність закінчується там, де починаються камери й мікрофони.

- ✚ Мені до одного місця, якою мовою людина говорить. Головне – те, що вона говорить. Якщо він знає узбецьку мову, але за Україну згідний піти на амбразуру, то нам такі люди потрібні в країні.

Найкращі пісні Скрыбіна

Пісні Скрыбіна просякнуті щирою любов'ю до України. Та при цьому рядки не тиснуть на історію чи традиції, а закликають українців самим будувати своє майбутнє, не нарікаючи на минуле.

Патріотичні пісні треба писати весь час, а не тоді, коли їх писати треба. Бо до того, як в країні таке сталося, ніхто їх не писав, а зараз всі стали такими патріотами – понадівали собі вишиванки й поналіплювали їх на машини.

Їх ще «вишиватниками» називають. Начепив вишиванку – і вже думаєш, що все помінялось. Та вишиванка має бути десь глибше, зашита мамою і татом, – вважав **Кузьма**.

12 найкращих пісень гурту Скрыбін – за версією музичних експертів LiRoom

Сам Собі Країна

Альбом: **Озимі люди**

«Ти сам собі країна, зроби порядок в своїй голові», – ці слова гулом проносяться в моїй голові кожного разу, коли я чую про те, як класно живеться десь і як погано живеться тут. Скрыбін зробив маніфест патріотизму тоді, коли патріотизм ще не був у моді. Причому давив не на символи або історичні фактори, а на те, що кожен – творець власного життя. І життя це можна будувати там, де ти є, а не оглядатися по сторонах в постійних пошуках, де краще. (Олексій Бондаренко)

Говорили і курили

Альбом: **Радіо Любов**

Більшу частину музики Скрыбіна не можна назвати особливо вишуканою чи комплексною. Сила Кузьми завжди була у простоті. Але у цій простоті часто

ховалися кілька нашарувань смислів, або ж напрочуд влучного описання реальності. **Говорили і курили**, на перший погляд, доволі примітивна пісня. Проте особисто для мене, це дуже «київська» пісня. Легка, чесна і сповнена щирого кохання. Такого, коли ти тільки познайомився з людиною, попереду ще нічого не відомо, і це очікування наповнює тебе незрозумілим щастям.

Мовчати (feat Ірина Білик)

Альбом: *Натура*

Певне, одна з найбільш видатних балад в українській музиці. Тиха, спокійна і прониклива. На відміну від частої практики Кузьма та Ірина Білик на цьому треці не будують двоголосся. Вони співають в унісон, таким чином створюючи ефект діалогу. Це пісня про розмову людей, які промовляють одне до однаковими словами. Modern Classics.

Модна країна

Альбом: *Модна країна*

Льоша вище написав про те, що Скрыбін написав пісню про патріотизм ще до того як патріотизм став мейнстримом, що нагадало мені про трек **Модна країна**. Це злий та сатиричний трек про одвічне прагнення українців недооцінювати самих себе у порівнянні з іншими. У 2019 особливо іронічно слухати слова про Земфіру, яка тепер заповнює новинні заголовки безглуздими скандалами, а половина стрічки друзів – прямо зараз відпочиває у Берліні. (Катерина Ятель)

Казка

Альбом: *Казки*

Одна розумна людина якось сказала мені, що Скрыбін – це про тексти, а не про музику. І слухаючи переважну більшість пісень гурту, я не можу з цим сперечатись. Бо саме музика є для мене єдиною причиною, чому їхні пісні ніколи не залишались у моєму плейлісті надовго. Поки текстово **Казка** використовує дуже яскраві архетипні образи, створюючи образ розчарованого цинічного реаліста, музично вона відштовхує (навіть при моїй ніжній любові до синті-попу 80-х) через якість запису та доволі примітивне звучання. (Катерина Ятель)

Місця Щасливих Людей

Альбом: *Радіо Любов*

На альбомі Радіо Любов (2012) є більш глобально зворушлива пісня – **Мам. Утім, Місця Щасливих Людей** завжди проносять світлим сумом та хвилями ностальгії. Пісня прямолінійно спонукає згадувати важливі, цінні моменти життя. І ти одразу поринаєш у буремні пригоди з кращим другом, перший поцілунок з дівчиною у під'їзді. Перший раз, коли заплакав; першу пісню, яку сам написав. **Місця Щасливих Людей** – прекрасний приклад того як пісні Скрыбіна вміють звучати по-різному для кожного, як легко вони знаходять шлях до кожного, хто впускає світ Кузьми в свій.

Люди, як кораблі

Альбом: *Танго*

Це одна з найсумніших та, водночас, найкрасивіших українських пісень 00-х. Із влучним символізмом, мелодійністю та екзистенціалізмом, який тебе затягує і не відпускає аж до кінця треку. Після трагічної загибелі Кузьми, **Люди, як кораблі**, як і найбільш популярні треки Скрыбіна, звучить та сприймається дещо інакше, глибше. Чи можна придумати водночас найбільш банальну та найбільш влучну метафору з порівнянням людей? У цьому – парадоксальне вміння Кузьми бути вражаюче влучним, доступним для розуміння та багаторівневим.

Той прикрий світ

Альбом: *Казки*

Гурт завжди балансував між гумористичною іронічністю та меланхолійною філософічністю. Навіть у блазнюванні **Хлопці-олігархи** – є елемент сатири та жорсткої соціальщини. У світлому треці **Танець пінгвіна** – наскрізний сум та відчуження. **Той прикрий світ** – це приклад того, як тонко Кузьма міг побудувати ідейну лінію: провести тінями крізь самотність та навести на несподіване усвідомлення «Той прикрий світ, а іншого немає».

То моє море

Альбом: *Технофайт 1999*

Довгий час я думала, що це композиція Віки Врадій, яка стала популярна в «Території А» завдяки кліпу на цю пісню. Потім дізналася, що **То моє море** написав Сергій Гера. У виконанні Скрыбіна вона звучить по-іншому, хоча аранжування не дуже вже й відрізнялось – справа, звісно, у вокалі.

На перший погляд, легка пісня з літнім вайбом та ритмікою реггі, абсолютно відповідає звучанню 90-х, водночас, з напрочуд філософським текстом. Впевнена, кожен у цих словах бачить своє розуміння «моря». З недавніх пір цю пісню сприймають, як пророчу. Втім, у Скрыбіна виявилось багато таких.

У **То моє море** було багато перероджень, от зараз нове життя цій композиції дали **Dakh Daughters**, за що я їм вдячна.

Чорнобиль форева

Альбом: *Модна країна*

Вперше Скрыбіна почула наживо, коли тато повів мене на концерт Ірини Білик (в кінці 90-х вона справді була крута). На розігріві виступав ще не дуже популярний гурт і я не могла дочекатись, коли вони закінчать свій виступ (зробимо поправку на вік). Але через декілька років я переглянула своє ставлення і вже ліпше б пішла на їх концерт, аніж Ірини Білик.

Саме на початку нульових музиканти вийшли з андеграунду і почали працювати в напрямку поп-року. Платівка **Модна країна** є першою роботою в новому амплуа. Пісня **Чорнобиль форева** в той час звучала скрізь і була родзинкою шкільних дискотек та пісень під гітару у дворі. І це не дивно – проста гітарна партія (три акорди, які легко підібрати), простий приспів, який

запам'ятався з першого прослуховування і простий біт – зробили свою справу. Але найголовніше з усього – це соціальний посил, який актуальний і донині. (Лера Пірус)

Спи собі сама

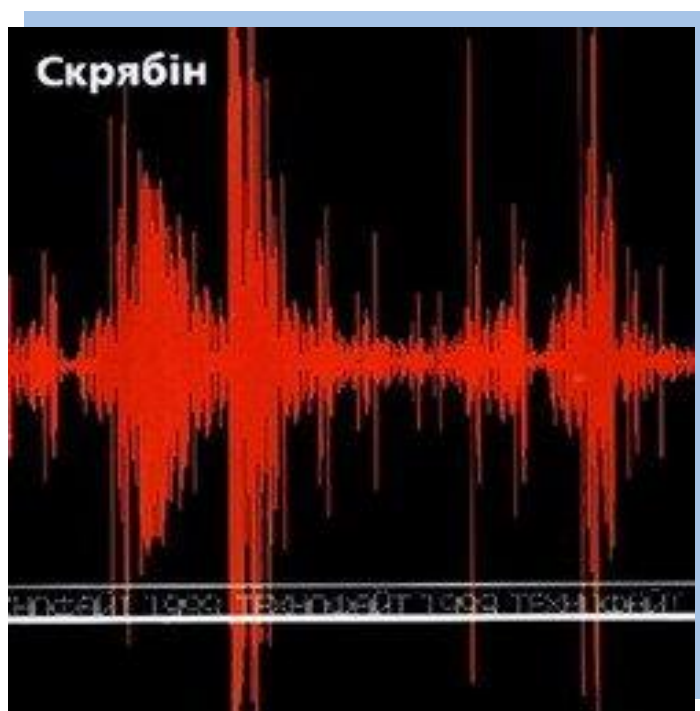
Альбом: *Натура*

Ще один фаворит на вечорах під гітару. Вважаю, що це одна з найсильніших і найліричніших українських пісень.

Альбом **Натура** записували в Криму, а зводили на лондонській студії під наглядом Іллі Лагутенко в якості саундпродюсера. Платівка відрізняється від попередніх робіт Скрыбіна не тільки звучанням, але, в першу чергу, настроєм – усі пісні про любов.

Одна з найчуттєвіших композицій – **Спи собі сама**. Здається може довго слухати її по колу. Красиве гітарне арпеджіо та симфонічний супровід, з перших нот перемикає на ліричний лад, а текст пробирає до мурах. На останок завершальний джазовий акорд ніби залишає апосіопезу в цій сумній любовній історії. Творчість Скрыбіна вже давно є знаковою для української музики, а гурт по праву має звання легендарного. Шкода, що без Кузьми ми вже навряд почуємо нові хіти.

Пісні Скрыбіна настільки полюбилися людям, що їх тепер переспівують десятки артистів та гуртів, зокрема **Антитіла, Бумбокс, Ріанобой, Monatik, Без обмежень** та інші.

Література

Книги

Бардецький В. Ми, дороги і Кузьма / В. Бардецький. – Харків : Фоліо, 2016. – 191 с.

Кузьменко О. Група Скрыбін та друзі по сцені / О. Кузьменко. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 192 с.

Кузьменко О. Моя дорога птаха. Мамина книжка / О. Кузьменко. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 46 с.

Панасов І. Кузьма Скрыбін / І. Панасов, М. Рубан. – Київ : Агенція ІРІО, 2019. – 144 с. – (Видатні українці. Люди, які творили історію)

Скрыбін К. Шонік і Шпіцберген / К. Скрыбін. – Харків : Фоліо, 2017. – 122 с. : тв. – (Графіті).

Скрыбін К. Шонік і Шпіцберген / К. Скрыбін. – Харків : Фоліо, 2015. – 122 с. : м. – (Графіті).

На шпальтах газет та журналів

Біла І. Андрій Кузьменко – людина, яка співала про філософію життя та правду / І. Біла // Шкільний світ. – 2017. – № 21. – С. 9-14

Денисова М. Його пісні відразу підхоплювалися публікою і ставали хітами / М. Денисова // Жінка. – 2023. – № 2. – С. 41

Зозюк І. «Я люблю вас, люди», або Пісня ще звучить : мистецька імпреза пам'яті Кузьми Скрыбіна / І. Зозюк // Вивчаємо Українську мову та літературу. – 2016. – № 22-24 (серп.). – С. 72-79

Колісник Н. Усний журнал «він живе у серцях мільйонів» / Н. Колісник // Мистецтво в школі (музика, образотворче мистецтво, художня література). – 2017. – № 8. – С. 22-24

«Коли хобі дорівнює роботі – то є велике щастя» // Дніпро. – 2018. – № 5-12. – С. 4-10

Електронні видання

Гутик О. Ольга Кузьменко: «Андрій все життя боровся з рогулізмом і байдужістю» [Електронний ресурс] / О. Гутик // Високий Замок : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2015. – Режим доступу: <https://wz.lviv.ua/interview/130650-olha-kuzmenko-andrii-vse-zhyttia-borovsia-z-rohulizmom-i-baiduzhistiu> (дата звернення : 8.06.2023). – Назва з екрана.

«Кузьма» – Герой України. Чому це обурює багатьох у соцмережах [Електронний ресурс] // BBC NEWS Україна : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2020. – Режим доступу : <https://www.bbc.com/ukrainian/news-53811517> (дата звернення : 30.05.2023). – Назва з екрана.

Бзікадзе М. Батько Кузьми Скрябіна про сина: Він завжди був бунтарем [Електронний ресурс] / М. Бзікадзе // УНІАН. Інформаційне агенство : [сайт]. – Електрон. Текст. дані. – [Б. м.], 2021. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/society/skryabin-batko-kuzmi-skryabina-pro-sina-vin-zavzhdi-buv-buntarem-novini-ukrajini-11302301.html> (дата звернення: 14.06.2023). – Назва з екрана.

Побочій Е. Той самий ранній «Скрябін»: як усе починалось [Електронний ресурс] / Е. Побочій // Слух : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2022. – Режим доступу: <https://slukh.media/texts/skryabin-first-chapter/> (дата звернення: 22.06.2023). – Назва з екрана.

Ятель К. 12 найкращих пісень гурту Скрябін – за версією LiRoom [Електронний ресурс] / К. Ятель // LiRoom : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2019. – Режим доступу: https://liroom.com.ua/playlists/love_is_skryabin/ (дата звернення: 8.06.2023). – Назва з екрана.

Бібліографічний посібник

Скрябін

Постскриптум

До 55-річчя з дня народження

Біобібліографічне досьє

Укладач:

Ольга Пошибайло

Редактор
Комп'ютерний набір
Комп'ютерна верстка
Відповідальна за випуск

Н. Фенько
О. Пошибайло
О. Якубовський
С. Сичова

Підписано до друку 6.07.2023 40 стор. Тираж 3 прим.
Обласна бібліотека для юнацтва імені Олеся Гончара
36039, м. Полтава, вул. Олеся Гончара, 25 а
[http:// libgonchar.org](http://libgonchar.org) E-mail: pobugonchara@ukr.net